

Де брати гроші?

Істерією та ганебною політичною поведінкою назвав Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк рекордно провальне голосування навіть не за розгляд, а лише за внесення до порядку денного (!) урядового пакета економічних, бюджетних і соціальних реформ, який, виявляється, Кабінет Міністрів готував три місяці. На пленарному засіданні 16 вересня кнопки «за» натиснули...

117 парламентаріїв. Серед них: 57 – члени фракції ВО «Батьківщина», 35 – фракції ВО «Свобода», 16 позафракційних, 4 представники групи «Суверенна європейська Україна», 3 члени групи «Економічний розвиток», а також по одному голосу від фракцій Партії регіонів і «УДАР». Узагалі не дала голосів група «За мир та стабільність».

Голова уряду поставив законодавчим ультиматум: без змін до Бюджетного та Податкового кодексів, а також без законопроекту про реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізацію фонду оплати праці сесійній залі не бачити проекту Державного бюджету на 2015 рік, що розрахований виключно на основі цих ініціатив.

Так, підготовлена Мінфіном **реформа міжбюджетних відносин** передбачала:

- розширення дохідної бази місцевих бюджетів;

- стимулювання громад до об'єднання та формування спроможних територіальних громад через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом, наділення таких громад повноваженнями, рівнозначними повноваженням міст обласного значення, позбавлення права на виконання делегованих державою повноважень органів місцевого самоврядування в селах, селищах, містах районного значення, що не об'єдналися;

- встановлення нової системи вирівнювання за закріпленими загальнодержавними податками;

- скасування механізму вилучення коштів до державного бюджету;

- можливість переходу на банківське обслуговування розпорядників коштів місцевих бюджетів тощо.

Змінами до Податкового кодексу та деяких законів України пропонувалося:

- скорочення кількості податків та зборів із 22 до 9;

- збільшення акцизних податків з реалізації через роздрібну мережу алкогольних напоїв, пива, тютюнових виробів, ставки земельного податку, якщо проведена нормативна грошова оцінка, та орендної плати за землю тощо;

- у частині місцевих податків – розширення бази оподаткування податком на нерухоме майно за рахунок оподаткування комерційної (нежитлової) нерухомості (будівлі підприємств та склади, готелі, ресторани та бари, туристичні бази, торгові центри, магазини, СТО, ідальні, бази та склади підприємств торгівлі й громадського харчування тощо);

- надання права місцевим органам влади встановлювати ставки податку на нерухоме майно для об'єктів житлової та нежитлової нерухомості в розмірі до 2 відсотків мінімальної зарплати за 1 квадратний метр площі об'єкта оподаткування;

Пропонувалося також продовжити дію військового збору до 1 січня 2016 року та підвищити до 2 відсотків ставку збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування з операцій купівлі іноземної валюти.

Зазначимо, що у тексті пояснювальної записки до законопроекту про внесення змін до Податкового кодексу стверджується, ніби цей документ не потребує проведення консультацій із громадськістю. Втім, очевидно, що громадяни точно не будуть у захваті від перспективи сплачувати, скажімо, **податок на нерухомість**: за 1 кв. метр бази оподаткування нині – 24,36 гривні. Наприклад, за квартиру площею 70 квадратних метрів доведеться платити 1705 гривень на рік.

Ставка акцизного податку з реалізації через роздрібну торговельну мережу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та палива встановлюватиметься місцевими органами влади у розмірі не більш як 5 відсотків від обсягу реалізації. Також громадян чекає пропорційне підвищення ставок акцизного податку на бензин, дизпаливо, скраплений газ за рахунок скасування екологічного податку.

Згідно з проектом, запроваджується одноразове декларування до-

ходів, майна та фінансового стану фізичних осіб, зокрема одержаних із порушенням законодавства України з питань оподаткування, валютного регулювання.

В Європейській бізнес-асоціації (провідна організація міжнародного бізнесу в Україні, об'єднує близько 900 європейських, українських та міжнародних компаній) припускають, що запропоноване реформування податкової системи матиме, по суті, кількісний, а не якісний характер. Експерти асоціації звертають увагу, що, попри скорочення кількості податків та зборів із 22 до 9, більшість із них не скасовуються, а просто трансформуються в інші види шляхом укрупнення платежів. На їхню думку, це не зменшить податкового навантаження, а, навпаки, може збільшити адміністративні витрати платників податків.

Проект закону про реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізацію фонду оплати праці передбачає чимало новацій.

З 1 січня 2015 року передбачається створити Фонд соціального страхування України, об'єднавши Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань і Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності на базі Фонду соціального страхування на випадок безробіття та його робочих органів. Утримання новоствореного фонду здійснюватиметься за рахунок коштів, що надійшли від єдиного внеску, а не за рахунок державного бюджету.

Окрім того, документом передбачені фінансові санкції для юридичних та фізичних осіб-підприємців у вигляді штрафу від 1 до 30 мінімальних заробітних плат за допуск працівника до роботи без оформлення трудових відносин, оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного вико-

нання роботи повний робочий час, виплати заробітної плати без нарахування та сплати єдиного внеску та податків, порушення термінів виплати заробітної плати більш ніж за один місяць, виплати не в повному обсязі, недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці та порушення інших вимог трудового законодавства. Також запроваджуються штрафи для посадових осіб за фактичний допуск працівника до роботи без оформлення трудових відносин, за незаконне звільнення працівника з роботи тощо.

У висновку профільного Комітету з питань соціальної політики та праці наголошується, що ця ініціатива Кабінету Міністрів є викликом для подальшого існування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, яка за останні 16 років зарекомендувала себе як ефективний механізм соціального захисту громадян.

Запропонований урядом підхід є за своєю суттю авторитарною моделлю, яка не передбачає основоположного принципу самоврядування та ефективного контролю за діяльністю фондів соціального страхування з боку застрахованих осіб та роботодавців, натомість надає без-

межні права уряду самостійно керувати самоврядними неприбутковими позабюджетними організаціями, – вважають у комітеті.

Народні депутати звертають увагу на збільшення максимальної бази нарахування єдиного соціального внеску з 17 (20 706 гривень) до 80 (97 440 гривень) розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Отже, на відміну від чинної норми, яка передбачає максимальний розмір єдиного соціального внеску 9516,4 грн., фактично пропонується запровадити єдиний соціальний внесок, навіть з урахуванням понижуючого коефіцієнта 0,4, у розмірі 18 600,3 грн., тобто ставка внеску збільшується вдвічі. Комітет вважає, що цей механізм не стане підґрунтям для легалізації доходів й може викликати ще більшу тінізацію бізнесу.

Також члени комітету прогнозують ускладнення роботи бухгалтерій підприємств, оскільки пропонується нараховувати індивідуально для кожної особи єдиний соціальний внесок з понижуючим коефіцієнтом 0,4 (орієнтовно для доходів більше двох мінімальних заробітних плат зниження становить 15 відсотка). Цей понижуючий коефіцієнт застосовується тільки для доходів за основним

місцем роботи. На всі інші доходи єдиний соціальний внесок нараховується в повному обсязі без понижуючого коефіцієнта (сумісники).

У Європейській бізнес асоціації наголошують: реформування системи єдиного соціального внеску буде найбільш ефективним за умови одночасного реформування пенсійної системи, а про це наразі не йдеться.

У Мінрегіонбуді завершити формування законодавчої основи місцевого самоврядування планують до кінця 2014 року. До речі, введення в дію нових законів «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування» також очікують у грудні 2014 року. Упроваджувати модель фінансової децентралізації почнуть з січня 2015 року. Внесення змін до Конституції та введення в дію всіх профільних законів має завершитися до липня 2015 року. Реалізація пілотних проєктів із співпраці й об'єднання громад триватиме протягом усього наступного року. А повноцінне запровадження нової системи місцевого самоврядування слід очікувати вже після проведення чергових місцевих виборів у жовтні 2015 року.

Підготував Олексій ЛУЦЬКИЙ.

11

Ресурси — громадам!

На конференції «Муніципальна консолідація в Європі: тенденції і рішення щодо об'єднання та співробітництва», організованій Мінрегіонбудом у співпраці з Радою Європи, кореспонденти «Віща» поцікавилися в експертів ставленням до урядових ініціатив, а також зафіксували ключові очікування вітчизняних і закордонних учасників від реформи місцевого самоврядування.

Віце-прем'єр – міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Володимир ГРОЙСМАН не бачить інших термінів, аніж прийняття швидких рішень новим парламентом до кінця 2014 року.

– Територіальні громади обмежені в своїх можливостях, не мають достатніх фінансів, питання місцевого рівня вирішуються в Києві. Це та пострадянська система, що досі не змінена. Про необхідність реформ говорили багато років, а нині настав час діяти, – заявив він.

І підкреслив: на рівні районів і областей місцеве самоврядування є

тільки формальним, бо всі функції виконує на територіях виконує орган державної влади, що не обирається громадами, а призначається згори.

Володимир Гройсман упевнений: реформи можна реалізувати, бо є політична воля Президента та готовність уряду діяти в напрямі децентралізації влади.

Віце-прем'єр звернув увагу на вже ухвалений Верховною Радою закон про співробітництво тергромад і висловив надію на успішний розгляд у другому читанні законопроекту про добровільне об'єднання територіальних громад.

Голова Комітету з питань державного будівництва та міс-

цевого самоврядування Давид ЖВАНІЯ вважає, що надмірна централізація влади протягом усього періоду незалежності України сприяла формуванню сепаратистського міфу:

– Якби громади мали повноваження й ресурси, то всю повноту відповідальності несли б місцева влада. Натомість усі прорахунки місцеві князьки списували на Київ. Нині багато хто каже: «Йде війна – треба досягати миру, а не починати реформи». Мовляв, можна втратити керованість державного управління. Це позиція страуса. Досвід європейських країн свідчить: усі великі реформи відбуваються в період геополітичних трансформацій.

Фото Миколи БІЛОКОТИТОВА.